

állítja a nemzetet. A szerző meggyőződése u. i. hogy a háború sikeres
viselése nemcsak a fegyveres és gazdasági felkészültség kérdése.
Lényeges feltételei ennek a nemzeti pszichózis, vagyis a közérzület-
nek, önbizalomnak és a rendíthetetlen győzni akarásnak szelleme.
(V. ö. 13, 16, 19 fejezetek.)

Saad műve — kiadói korlátozások következtében is — ennek a
sokrétű gondolatkomplexusnak vezérelveit csupán érinti. Kijelöli a
problémákat, vagyis a h. n. működési körét. Célját u. i. már a kiad-
ványsorozat megjelölte: a főbb feladatok körvonalazása által gya-
korlatias vezérkönyvet adni a nemzetnevelők kezébe.

Ypsilon.

Dr. Huszár Géza: Kereskedelmi számtan. (Az 1941—42. tanévtől.) Kéz-
irat gyanánt.

A könyv a tudós szerzőnek a budapesti közgazdasági egyetemen
tartott előadásait tartalmazza és lényegileg a Magyar Élet kiadá-
sában megjelent régebbi munkának jobban áttekinthető és gyakor-
lati példatárral ellátott kibővítése. A számolás technikájához tar-
tozó részt a szerző a Fourier-féle, vagy szimmetrikus szorzás bemu-
tatásával kezdi. Az eljárás sokkal hosszadalmasabb és sokkal több
hibaforrású tartalmaz, semhogy gyakorlati előnyt jelentsen. Taní-
tásra semmiképpen nem alkalmas. Majd a korlátozott pontosságú szor-
zást ismerteti, ami tudvalevően minden kereskedelmi számvetésnél
alapvetően fontos és lépten-nyomon szükséges. Itt az eméleti részben
a szerző még a régi, teljesen elavult formát részesíti előnyben és a
szorzót megfordított sorrendben írja a szorzandó fölé a kívánt pon-
tosságúknak megfelelően, de a gyakorlati részben sor kerül a korlátozott
pontosságú szorzás ma használatos alakjára is. A régi forma tár-
gyalásánál a könyv kimerítő tájékoztatást nyújt az alsó és felső
hibahatárról, valamint a valószínű eredményről is. Ezután a korlá-
tozott pontosságú szimmetrikus szorzás kerül sorra. Nem tudjuk el-
képzelni, hogy ez a rendkívül bonyolult, nagy figyelmet igénylő
művelet a gyakorlatban valóban használható előnyt jelentsen. — A
szorzások eredményének ellenőrzésére a szerző az u. n. 9-es, 11-es és
99-es próbákat ajánlja. Véleményünk szerint ezek a próbák tetszetős,
szép számelméleti levezetések, de igen hosszadalmasak. Sokkal egy-
szerűbb eljárás, ha a próbánál a szorzást felcserélt tényezőkkel vé-
gezzük. — A törzstörteknél a Lambert—Binet-féle eljárás jól érthető
levezetését kapjuk, de a gyakorlatban ezt természetesen csak kis
számoknál érdemes alkalmazni. — Ezután a szerző kimerítően tár-
gyalja a fontosabb számokkal való oszthatóság szabályait, majd a
tisza és vegyes szakaszos tizedestörtek átalakítását közönséges tör-
tekké és megfordítva. A rövidített négyzetgyökvonás után a szerző
sorra veszi az arányos osztás, társaságszabály és keverésszámítás fon-
tosabb feladatainak algebrai formulázását, majd az ötvényszámítás

következik. Új fogalmakkal ismerkedünk meg: baloldali és jobboldali relatív magsúlyhibatár, relatív magsúlyingadozás stb., amelyek mind csak elméleti jelentőségűek. — A százalékszámításnál a százalékláb fogalmát bonyolult módon határozza meg és különbséget tesz matematikai és polgári százalékláb között. Általában nem az eddigi gyakorlatban kialakult elnevezéseket használja (pl. százalékszám helyett arányosított összeg, alapösszeg helyett alapszám stb.) A kisebbitett és nagyobbított összegből való százalékszámításhoz hosszadalmas kerülővel jut el. — Az egyszerű kamatszámításnál is újszerű elnevezéseket és értelmezéseket használ. Pl. különbséget tesz matematikai és polgári kamatláb között, beszél racionális (365 napos év) és kommerciális (360 napos év) kamatról, a kulcsszámot bázisnak, illetve divizornak nevezi. Kimerítően tárgyalja a 73-mal való osztást (egyik legsikerültebb fejezet!), majd a tőke- és napfelbontást, középamatlábát, több tőke együttes kamatját, a nagyobbított összegből való kamatszámítást. — Az egyszerű diszkontálás fejezetében is használja a szerző a racionális és kommerciális diszkont fogalmakat, a névértéket lejáratí értékek, a leszámított értéket aktuális értékek nevezi. Nem értjük, hogy miért kell az általánosan elfogadott nevet megváltoztatni? És hozzá még a racionális diszkont fogalma nem is azonos a racionális kamattal, hanem egészen új értelmezésben használja, amelyre a gyakorlati életben soha sem kerül sor. Ezzel szemben hiányzik a kisebbitett összegből való diszkontszámítás taglalása, pedig a nélkülözhetetlenül szükséges a névértékszámításnál. Ezután sorra következik még az aequivalens diszkontláb, aequivalens váltó, a jutalék kérdése, végül pedig a közös lejárat és közleplejárat logikus tárgyalása.

Az egyes fejezetek elméleti taglalása után „Gyakorlatok“ címen példatárat kapunk. Ez a rész az első kiadásból teljesen hiányzott, a mostani pótlás tehát igen előnyösen fokozza a könyv használhatóságát. Itt a szerző a szimmetrikus és a korlátolt pontosságú szorzáson kívül példákat ad a különböző számolási fogásokra, majd megismertet a korlátolt pontosságú osztással, itt azonban csak arra az esetre kapunk útbaigazítást, amikor az osztandó és osztó egyaránt egynél nagyobb szám. Véleményünk szerint itt célszerű lett volna a másik 3 esetet is tárgyalni (egynél nagyobb osztandó, egynél kisebb osztó stb.) A gyakorlatok közt megtaláljuk a láncszabály bemutatását, amely annyira hiányzott az előző kiadásból. Majd sor kerül az elméleti fejezetek példáin kívül a finomsági számításokra, arany- és ezüst-értékszámításra, az értékarányra, aranyérmek paritására, ázsióra és diszázsióra, végül pedig a fontosabb államok pénzüverési törvényeire. A gyakorlati rész az aranyérmek paritás-táblázatával zárul.

Amint látható, a II. kiadás már nagy gondot fordít a gyakorlati számításokra, ami valóban hézagpótló, mert a kereskedelmi

számtant csak a gyakorlati példák százain keresztül lehet igazán „megtanítani.“ Az elméleti formulák csak az elméleti megalapozást adják, már pedig számolnunk kell azzal, hogy a középiskolát végzettek számolási készsége igen gyarló és így szükség van a számolási mechanizmus céltudatos fejlesztésére is. A fentebbi ismertetésből kitetszik, hogy a dr. Huszár Géza előadásairól készült jegyzeteket haszonnal forgathatják mindazok, akik a kereskedelmi számtan elméleti anyagával akarnak megismerkedni, de egyúttal hasznos vezérfonálul szolgálnak a szükséges számítások minél gyorsabb és minél gyakorlatiasabb elvégzéséhez is.

Eckerdt Elek.

Magyar Nemzeti Szövetség: Magyar tájékoztató zsebkönyv. Budapest, 1943. (1204 oldal.) A bevezetőt báró *Perényi Zsigmond* írta.

Kivonatossan is nehéz volna felsorolni ennek a könyvnek gazdag tartalmát. Összefoglalóan így lehetne jellemezni: a magyar élet-tér, a magyar munka, a nép és kultúra vetülete. A „ma“ rajza, de történelmi értékeléssel, a szellemi és anyagi erők számbavételével. Egyik érintett nagy kérdés a föld és a nemzet belső élete és hivatása, a másik az európai közösségbe való illeszkedés. Az évről-évre megjelenő Magyar Statisztikai Zsebkönyv számoszlopai is kifejezik e kérdéseket, de abból csak a szakember tud következtetéseket levonni. A Magyar tájékoztató zsebkönyv ezzel szemben kevesebb adattal dolgozik, mégis hézagtalan s jellemző rajzot ad a föld és nép, a múlt és jelen, külföldi kapcsolataink s Magyarország európai küldetésének problémáiról. Nem statisztika, hanem erre épített élet-rajz. Az általános adatok után a könyv részletesen foglalkozik a Kárpát-Duna sorsközösség kérdéseivel. E tárgyban minden olyan belső nemzetiségi problémát érint, melyek száz év óta a magyar föld égető kérdései. Mintegy ezzel ellenható problémának tűnik fel a magyar föld gazdasági egysége. Ez a fejezet a föld örök összetartó erejét fejezi ki, túl minden széthúzó törekvésen. E két kérdésnek további felépítménye a szociális és kultúrpolitikai viszonyok taglálása. A következő fontos fejezet a magyar nemzet története, majd a belső erők expanziójaként s a hatás és visszahatás törvénye szerint a külföldi kapcsolatok ismertetése. A könyv tulajdonképp egyetemes honismertetés dióhéjban még pedig úgy, amint azt a *történelem* (fejlődés) és a *földrajz* (életközösség, belső gazdasági kiegészítődés) követelményei megszabják. A felvetett kérdések összeállítása rendszeres, megoldása logikus, a szemlélődés és következtetés kritikai alapon nyugszik. A további fejlődés lehetőségeit az adottságokban keresi. Mindennapi tanítási munkánkban, mint értékes forrást, eredményesen használhatjuk.

Dr. Udvarhelyi Károly.